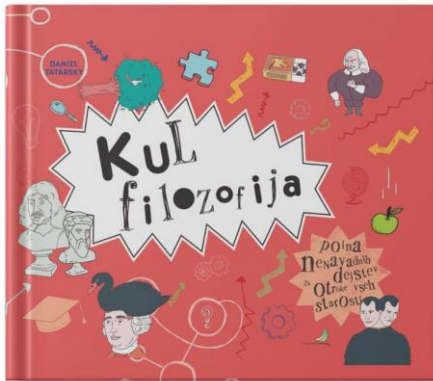

Tatarsky, Daniel: **Kul filozofija: polna nenavadnih dejstev za otroke vseh starosti.**

Prev. Barbara Vogrinec Švigelj. Kranj: Narava, 2019, 112 str.

| M – 3. stopnja

| Filozofija | filozofi | mišljenje | zgodovinski pregledi

Kul filozofija ima tudi kul predstavitev: <https://zalozbanarava.si/knjiga/kul-filozofija/>

Si zaradi filozofije čisto izmozgan?

Ko boš prebral to knjigo, polno zabavnega in dejstev, se ne boš tako počutil. Izvedi, ali je bil Machiavelli resnično dvoličen, zakaj je imel Pitagora problem s fižolom in ali bodo roboti resnično zavzeli svet.

Preberi Kul filozofijo, ki pokriva vse od starodavnih Grkov do zombijske filozofije, in nikoli več ne boš zamešal svojih Humov in svojih Spinoz.

Filozofi obstajajo, odkar so ljudje prvič spregovorili, tako da je veliko za preučiti, ampak vzemi si čas in si daj priložnost, da stvari premisliš. Ne gre toliko za to, da prideš do konca, kot za to, da začneš.

"Filozofija je otroštvo uma in kultura, ki jo poskuša preskočiti, ne bo nikoli odrasla." (Thomas Nagel).

Spodbude za branje:

- Fuuul všeč: zgodovina filozofije od začetkov do danes, glavni filozofi ... pregledno in humorno, z nalogami v premislek, na koncu slovarček ... imenitno ilustrirana in oblikovana knjiga.
- Vsa ta »nenavadna dejstva« so mi zelo zanimiva, sem pač »otrok takšne starosti«, z užitkom prebiram ... mi pa tudi hitro izpuhti iz glave. Težko bi se z otroki pogovarjala o tej knjigi. Predstavljam pa si, da mentor z več filozofske podlage (ali vsaj z boljšim spominom) lahko prav imenitno debatira z bralci. Zdi se mi fina knjiga, da z njo opravijo kakšno »obveznost« za bralno značko tisti bralci, ki manj radi berejo leposlovje.

Kaj je filozofija?

Večine znanosti, kot so geografija, matematika ali zgodovina, ni težko opredeliti, v primeru filozofije pa je to težje, saj zajema toliko vsega, kar počnemo. Malo je podobno pletenju z meglo, medtem ko nosiš boksarske rokavice ... a poskusimo.

Sokrat (glej stran 24) je rekel, da »neraziskano življenje ni vredno življenja«, in teh pet besed kar dobro povzame filozofijo. Nekateri bi rekli, da nas filozofija loči od vseh drugih živih stvari. Samo ljudje premislijo, kaj pomeni biti živ, roditi se, živeti in nazadnje umreti.

Descartes (glej stran 50) je šel celo dlje kot Sokrat. »Mislim, torej sem« pomeni, da je edina stvar, o kateri ne moreš dvomiti, mišljenje.

Že se pojavlja predstava, da je filozofija tisto, kar nas naredi človeške, tisto, kar nas naredi to, kar smo, in brez česar bi bili nič.

Filozofijo delimo na tri glavna področja: metafiziko, epistemologijo in etiko. Povedano preprosto: kaj je, kaj vemo in zakaj delamo to, kar delamo. Zabavno pri filozofiji je, da je ne moreš resnično preučevati, ne da bi jo dejansko izvajal.

Kaj je – to se zdi očitno, dokler ne začneš tega analizirati. Miza je miza,

toda dodaj še en kos lesa in postane stol ali pa odvrzemo noge in postane deska.

»Vedeli« smo, da je Zemlja ravna, nato pa smo odkrili, da je okrogla.

»Vedeli« smo, da se vse vrti okoli Zemlje, dokler nismo odkrili, da prevzaprav Zemlja potuje okoli Sonca. Kako vemo, da ne bo nova vednost presenetila stvari, ki jih imamo zdaj za dognane?

Sokrat

»Nikogar ne morem ničesar naučiti. Lahko jih le spodbudim k razmišljanju.«

Sokrat je imel seveda prav, tako da te naslednje strani zelo verjetno ne bodo ničesar naučile. Pač pa te bodo, upajmo, spodbudile k razmišljanju in morda k postavljanju vprašanj, na katera nisi niti pomislil, da bi si jih postavil, dokler nisi prebral prve strani te knjige. Še eno Sokratovih vodil ti lahko pomaga, da dobro začneš:

»Edina resnična modrost je v tem, da veš, da ničesar ne veš.«

Atomisti Levkip in Demokrit

Beseda »atom« v grščini pomeni nedeljiv in ta lastnost tega, kar so v starodavnih časih videli kot najmanjši delec, je privedla Levkipa, Demokrita in njune naslednike do tega, da so predstavili svojo teorijo o atomizmu. Njihova ideja je bila, da je vse sestavljeno bodisi iz atomov bodisi iz prostora med temi atomi.

Anakapora

»V vsem je delež vsega.«

Ti atomi lahko tvorijo neomejeno število različnih oblik in gostot in tako ustvarjajo vse, kar smo, in vse okoli nas, ter dopuščajo videz stalnega spreminjanja. V vmesnih prostorih, ki omejujejo fizični svet, ni nobenih atomov in tako postajajo praznina. Teorija se je opirala na prepričanje, da se predmete lahko neskončno deli, kar omogoči, da je iz njih karkoli ustvarjeno.

V nasprotju s to teorijo je Zenon predstavil svoj paradoks o Ahilu in želvi. Verjel je, da je neskončna deljivost nelogična, in da bi to pokazal, je nastopil s enim svojih znamenitih paradoksov (glej stran 20). Pri tem, ko Zenon spodbija preprogo

izpod nog svojih kolegov filozofov, je pomembno to, da je to zaznamovalo začetek filozofije kot zadeve, ob kateri se veliki misleci pričajo med seboj in poskušajo najti luknje v idejah drug drugega. To je pomenilo, da je filozofija postala nekaj, kar je treba preučevati in o tem razpravljati.

V premislek

Za svoj rojstni dan 1. januarja dobiš jogurt. Če ga na svoj rojstni dan poješ polovico in nato 2. januarja polovico tega, kar ostane, nato naslednji dan polovico tega, kar ostane, in tako naprej, dokler ga ne zmanjka, na kateri datum ga boš pojedel? Prezri rok uporabnosti.

Zenonov paradoks

Veliki zgodnji filozofi so uporabili svojo mlado vedo, da bi poskusili razložiti in bolje razumeti resnični svet. Zenon je vse to obrnil na glavo in uporabil resnični svet, da bi osvetlil, kako filozofija ni vselej zanesljivo okno, skozi katero bi lahko opazovali svojo življenje.

Rodil se je v Eleji v današnji južni Italiji, najbolje pa ga poznamo po njegovem nizu paradoksov. V njih je vzel splošno sprejeta mišljenja, nato pa z uporabo logike pokazal na nesmiselnost teh prepričanj.

V paradoksu o puščici dokazuje, da se puščica, ki leti, dejansko ne premika. Njegov dokaz tega je, da je v vsakem trenutku leteca puščica v položaju, ki ga ne bi mogli razločiti od enakakega položaja mirujoče puščice, zato v tistem trenutku puščica, ki leti, prav tako miruje.

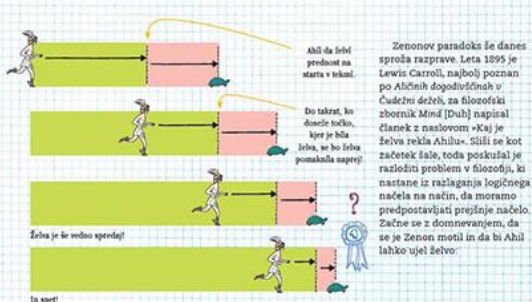
V svojem najslavnejšem paradoksu, o Ahilu in želvi, Zenon trdi, da Ahihi ne bo nikoli ujel želve, ne glede na to, kako hitro teče, kajti ko bo prišel do točke, kjer je bila želva, se bo želva pomaknila naprej do naslednje točke. Zenon je osvetljeval nesmiselnost tega, da je vse neskončno deljivo.

V premislek

Velik del filozofije obsega miselne poskuse, torej razni poskusi tega preizkusiti, kot da bi dejansko poskušal dobiti želvo in hitrega tekača. Ali tekač ujame želvo? Si prepričan?

Ne odnehaš, Ahihi!

Ahihi je prehitel želvo in se udobno namestil na njen hrbet. »Torej si prišel na cilj najine tekmovalne proge!« je vprašala želva. »Četudi je sestavljena iz neskončne nize razdalj! Mislim, da je nek pametnjakovič dokazal, da se to ne more zgoditi.«